

Vergaderjaar 2014–2015

31 524

Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie

Nr. 218

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 30 oktober 2014

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van 1 oktober 2014 over de Regeling kwaliteitsafspraken mbo 2015 (Kamerstuk 31 524, nr. 215).

De vragen en opmerkingen zijn op 20 en 27 oktober 2014 aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgelegd. Bij brief van 29 oktober 2014 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
	1. Algemeen	2
	2. Kwaliteitsafspraken mbo	3
	3. Bijlage 1 bij van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo	6
	4. Bijlage 2 bij van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo	6
	5. Artikelsgewijs	6
II	Reactie van de Minister	8

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige ministeriële regeling. Kwaliteitsafspraken moeten geen bron zijn van bureaucratie en verantwoordingslasten, zo stellen zij, maar vooral dienstbaar zijn aan het belang van de mbo'ers¹ en hun kansen op de arbeidsmarkt. Deze leden vernemen graag of de Minister deze visie deelt.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de concept-Regeling kwaliteitsafspraken mbo en de concept-Overeenkomst kwaliteitsafspraken mbo. Deze leden wijzen erop dat in het hoger onderwijs al langer wordt gewerkt met prestatieafspraken. De leden vragen of de Minister kan uitsluiten dat in het mbo dezelfde problemen gaan optreden als in het hoger onderwijs, waarbij naar aanleiding van de diploma-rel op Hogeschool InHolland de commissie-Leers constateerde dat «financiële motieven overduidelijk een rol hebben gespeeld bij de ontwikkeling en uitvoering van het rendementsbeleid binnen INHolland en dat is gegeven de systematiek van de rijksbekostiging ook logisch.»² Wat heeft de Minister geleerd van de debacles in het hoger onderwijs, zo vragen deze leden. Ook willen zij weten hoe de Minister op termijn een vergelijkbaar scenario voorkomt in het mbo. Hoe wil en hoe kan de Minister perverse effecten uitsluiten, vooral waar het gaat om het meten van studiesucces, zo vragen de leden.

Kan deze prestatiebekostiging op basis van studiesucces leiden tot een kloof tussen instellingen, omdat de ene school extra geld krijgt en de ander niet, willen de leden vervolgens weten. Ook vernemen zij graag hoe een instelling die wordt gekort, de kwaliteit kan vergroten. Voorts vragen deze leden hoe de Minister erop toeziet dat de leraar zijn professionele ruimte behoudt om strenge normen te handhaven, als de school wordt afgerekend op output. Tot slot vragen de leden de Minister om aan te geven of zij risicos ziet ten aanzien van verschraving van het onderwijsaanbod en ongewenste selectie aan de poort.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de concept-regeling kwaliteitsafspraken mbo. De genoemde leden vinden het positief dat de Minister zich ten doel stelt het niveau van het mbo te verhogen en de kwaliteit te verbeteren. Dat is ook noodzakelijk, gezien het feit dat de afgelopen tien tot vijftien jaar de kwaliteit van het mbo op nagenoeg gelijk niveau is gebleven. Wel betwijfelen de genoemde leden het nut en de noodzaak van een aantal onderdelen van de kwaliteitsafspraken, vooral de intensivering van het taal- en rekenonderwijs en het belonen van studiesucces. Deze leden vrezen namelijk dat dit verkapte rendementsaf-

¹ Mbo: middelbaar beroepsonderwijs

² «Veel ruimte, weinig rekenschap», d.d. 23 september 2010, rapport Commissie Diplomering Langstudeerders Hogeschool INHolland (Commissie-Leers)

spraken zijn, die niet zullen bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit in het onderwijs, maar vooral scholen ertoe zullen prikkelen eenzijdig te focussen op makkelijk te meten grootheden, zoals cijfermatige onderwijsresultaten en -rendementen. De genoemde leden brengen daarbij graag in herinnering dat deze kwaliteitsafspraken voorheen werden aangeduid met de term «prestatieafspraken». De genoemde leden vinden het opmerkelijk dat de Minister deze term heeft laten varen teneinde deze afspraken in een positiever daglicht te stellen. Het zijn immers nog steeds dezelfde soort afspraken. De benaming «kwaliteit» doet niets af aan het feit dat het hier nog steeds om het meten van prestaties gaat. De leden constateren dat een «onafhankelijke instantie» zal worden ingezet «om te bevorderen dat de kwaliteitsplannen ambitieus en haalbaar zijn en om de voortgang van de uitvoering te bewaken». Graag ontvangen de genoemde leden een toelichting welke instantie dit zal zijn en welke wettelijke verantwoordelijkheden en taken deze precies krijgt.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de plannen om de kwaliteit van het mbo te verbeteren. De ambitie om de instellingen te stimuleren het onderwijs naar een hoger niveau te brengen, steunen zij. Deze leden plaatsen echter kanttekeningen bij de grondslag van de voorgestelde regeling kwaliteitsafspraken en de gekozen weg om het beoogde doel te bereiken.

2. Kwaliteitsafspraken

De leden van de PvdA-fractie zijn bezorgd over kwetsbare jongeren die wél graag een beroepsopleiding willen volgen, maar die toelating op een regionaal opleidingscentrum wordt geweigerd. De Minister wijst in haar begeleidende brief op het belang van optimale begeleiding, flexibiliteit en maatwerk aan jongeren in een kwetsbare positie. Moet er voor deze groep jongeren een aangepast toezichtkader van de onderwijsinspectie komen, opdat deze minder makkelijk tussen de wal en het schip geraken, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vragen hoe de Minister studiesucces wil meten. Hoe wil zij bij het meten van de resultaten rekening houden met de sociaaleconomische achtergronden en andere factoren, die buiten de invloedssfeer van de instellingen liggen? Kan de Minister uitsluiten dat bij het meten van studiesucces, er veel bureaucratistische taken bij de instellingen terecht komen? Kan de Minister haar antwoord toelichten, zo vragen deze leden.

Ook vernemen deze leden graag een reactie van de Minister op de gefundeerde kritiek van de landelijke organisatie Verus van christelijke scholen, die onder andere schrijft: «De kans is groot dat de te belonen prestaties vooral liggen op het vlak van «makkelijk» te meten grootheden, zoals cijfermatige onderwijsresultaten en -rendementen. Minder makkelijk of niet te meten, maar wel belangrijke opbrengsten van onderwijs, zoals persoonlijke vorming en ontwikkeling raken dan onderbelicht.»

De leden van de D66-fractie zijn kritisch over het meten van studiesucces als onderdeel van de prestatieafspraken. De genoemde leden vrezen dat dit zal leiden tot een eenzijdige focus op rendement, teneinde zoveel mogelijk aanspraak te maken op bekostiging. Deze leden zijn van mening dat studiesucces zich namelijk niet alleen laat vangen door te meten wat het verschil is tussen vooropleiding en behaald diploma. De genoemde leden wijzen erop dat de persoonlijke ontwikkeling en groei van deelnemers vaak breder is. Zulke ontwikkeling en groei zijn niet direct te vangen met dergelijke kwantificeerbare indicatoren. De genoemde leden zijn het dan ook niet eens met het opnemen van «studiesucces» als onderdeel van resultaatafhankelijke bekostiging. Deze leden zijn eveneens

kritisch over het feit dat «intensivering van het onderwijs in de Nederlandse taal en rekenen» onderdeel wordt van het kwaliteitsplan. De genoemde leden vrezen dat deze extra focus op taal en rekenen zal leiden tot een verdere zogenoemde «avo-isering» van het beroepsonderwijs. Daarom vragen deze leden de Minister toe te lichten waarom dit onderdeel is van het kwaliteitsplan.

De leden zijn erg benieuwd naar het plan van aanpak voor jongeren in een kwetsbare positie. De genoemde leden zouden graag zien dat de bekostiging voor het aanbieden van onderwijs voor deze jongeren buiten de prestatieafspraken valt. Immers, deze jongeren zijn er niet bij gebaat als scholen worden afgerekend op de eenzijdig kwantificeerbare doelen die de overheid wil gaan stellen voor extra bekostiging. De resultaten voor deze groep jongeren zijn namelijk vaak in kwantificeerbare termen minimaal. Echter, de maatschappelijk en sociale meerwaarde van het opleiden van deze jongeren is groot. Het zou daarom niet goed zijn als de (extra) bekostiging voor deze jongeren afhankelijk wordt van de prestatieafspraken en rendementsbonussen, zo merken deze leden op.

De leden van de SGP-fractie betwijfelen of de wettelijke grondslag waarop de voorgestelde regeling berust – gelet op de inhoud van de regeling – toereikend is. Zij wijzen erop dat artikel 2.2.3, tweede lid, van de WEB³ door de wetgever bedoeld is voor «specifieke ontwikkelingen in delen van het bestel», bijvoorbeeld gericht op «bepaalde groepen deelnemers aan het onderwijs of op bepaalde groepen personen werkzaam in een ROC».⁴ Zij lezen echter in de toelichting bij de voorgestelde regeling dat het kwaliteitsplan integraal is en de verbetering van de algemene onderwijskwaliteit van de instelling betreft. Dat is volgens deze leden een adequate samenvatting van de voorstellen, gezien het feit dat de regeling betrekking heeft op kwetsbare tot excellente deelnemers, personeel van laag tot hoog en kwaliteit van voor tot achter. Hoe kan de Minister dit integrale karakter verenigen met het criterium dat de regeling slechts betrekking mag hebben op specifieke ontwikkelingen in bepaalde delen van het bestel en slechts mag zien op bepaalde groepen deelnemers of werknemers, zo vragen zij. Deze leden vragen of de regering onderkent dat voor het verbeteren van de algemene onderwijskwaliteit de bekostiging op grond van de algemene berekeningswijze aangewezen is. De leden vragen voorts of de Minister kan bevestigen dat het ter vrije keuze van de instelling is of zij de overeenkomst ondertekent en een kwaliteitsplan indient.

De leden constateren dat de Minister vanaf 2016 de wijze waarop resultaten worden gemeten wil beperken tot specifieke resultaten. Deze leden vragen waarom niet ook na 2015 wordt aangesloten bij de wijze waarop instellingen hun resultaten inzichtelijk willen maken. Is niet veel meer sprake van een investeringsmodel op maat wanneer de meetsystematiek niet verengd wordt tot specifieke indicatoren, maar instellingen kunnen onderbouwen waarom zij op andere wijze hun ontwikkeling in kaart brengen?

Kwaliteitsplan

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de verplichting om begin 2015 een kwaliteitsplan in te leveren zich verhoudt tot het feit dat nog onduidelijk is of vanaf 2016 valide indicatoren voor onderdelen als de kwaliteit van de Bpv⁵-plaats beschikbaar zijn. In hoeverre bestaat het risico dat de plannen door het bekend worden van nieuwe indicatoren weer herzien moeten worden, zo vragen zij. De leden vragen waarom er een drietal

³ WEB: Wet educatie beroepsonderwijs

⁴ Kamerstuk 23 778, nr. 12, p. 25.

⁵ Bpv: beroepspraktijkvorming

organisatielagen wordt gehanteerd om de uitvoering van de prestatieafspraken tot stand te brengen en te begeleiden, namelijk Mbo in Bedrijf, het accountmanagement en de instantie voor excellentie. Zij vragen waarom de Minister vanuit het oogpunt van doelmatigheid en niet gekozen heeft voor een slanker model. In hoeverre is het logisch, zo vragen zij, dat een afzonderlijke instantie de Minister adviseert over excellentie terwijl Mbo in Bedrijf voor instellingen ook het aanspreekpunt is ten aanzien van excellentie. De leden van deze fractie constateren dat het voor een instelling ook mogelijk is aan te geven dat zij de aanvullende middelen niet besteedt aan in de bijlage opgenomen onderdelen. Deze leden vragen of een instelling ook aanvullende bekostiging kan ontvangen wanneer zij van mening is dat zij hoog presteert en voldoende ambitie heeft en daarom ten opzichte van het reeds voorgenomen beleid geen aanvullende acties opneemt in het kwaliteitsplan.

Investeringsbudget

De leden van de PvdA-fractie zijn bezorgd over de manier waarop de beroepspraktijkvorming voor sommige mbo'ers gestalte krijgt. Kan de Minister toelichten hoe bij artikel 2.1 het thema «d. bevorderen van de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming» wordt uitgewerkt? Welke indicatoren worden gehanteerd voor verbeteringen in de beroepspraktijkvorming? Wordt bij het onderdeel «studiesucces» ook de mate betrokken waarin mbo'ers, nadat zij hun opleiding hebben afgerond ook op de arbeidsmarkt aan de slag komen in beroepen waarvoor zij zijn opgeleid? Zo neen, waarom niet, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen waarom voor het excellentiedeel van het kwaliteitsplan wel goedkeuring vereist is, terwijl dat voor de andere elementen niet geldt.

Facilitering

De leden van de SGP-fractie vragen wat de noodzaak is van de verplichting voor instellingen om advies in te winnen bij Mbo in Bedrijf. Zij lezen dat Mbo in Bedrijf er volgens de Minister voor zorgt dat plannen ambitieus, realistisch en dus van voldoende kwaliteit zijn. Welke indicaties heeft de Minister dat instellingen wel in staat zullen zijn plannen naar wens uit te voeren, wanneer zij kennelijk niet in staat worden geacht zelfstandig een fatsoenlijk plan te ontwerpen?

Administratieve lasten

De leden van de D66-fractie zijn bezorgd over de extra administratieve belasting die deze nieuwe prestatieafspraken met zich meebrengen. Immers, mbo-instellingen zullen kwaliteitsplannen moeten opstellen, evenals regelmatige voortgangsrapportages. De Minister heeft berekend dat administratieve lasten € 507.600 incidenteel en € 217.350 per jaar bedragen voor de gehele mbo-sector. De genoemde leden merken daarbij op dat deze administratieve lasten niet alleen leiden tot extra kosten maar ook tot extra werkzaamheden, bovenop de al bestaande uitvoerige verantwoordingsverplichtingen. Graag ontvangen de genoemde leden een indicatie van de regering hoeveel extra werkdruk dit met zich zal meebrengen, uitgedrukt in de eenheid tijd (uren).

De leden van de SGP-fractie vragen waarom een jaarlijks evaluatiedocument ook vereist blijft wanneer de Minister vanaf 2016 met eenduidige indicatoren gaat werken. Waarom kan vanaf dat moment de verantwoordelijkheid om de gegevens voor de evaluatie in kaart te brengen niet bij Mbo in Bedrijf worden belegd, zo vragen zij.

De leden van de SGP-fractie vragen waarom bij het opstellen van het plan niet kan worden volstaan met de verplichting om aan te geven hoe de plannen zich positief verhouden tot de lerarenagenda, in plaats van de verplichting om negatief te moeten motiveren waarom de instelling bepaalde thema's niet kiest. Zij menen dat de voorgestelde aanpak tot onnodige administratieve lasten leidt.

3. Bijlage 1 van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo⁶

De leden van de SGP-fractie vragen of het niet merkwaardig is dat instellingen onder meer in aanmerking kunnen komen voor aanvullende bekostiging op grond van het onderhouden van bekwaamheidsdossiers, terwijl dit onderdeel een wettelijke verplichting betreft waaraan instellingen gewoon dienen te voldoen. De leden vragen voorts hoe het verhogen van de kwaliteit van de Bpv-plaatsen zich verhoudt tot het wetsvoorstel inzake de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven (SBB), waarin juist gemeld is dat een deel van de aanvullende middelen wordt overgeheveld naar de SBB, omdat het voorlopig niet gewenst is deze verantwoordelijkheid bij de instellingen te beleggen.

4. Bijlage 2 van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo⁷

De leden van de D66-fractie merken op dat in het afwegingskader van het kwaliteitsplan wordt voorgeschreven dat het kwaliteitsplan breed gedragen moet zijn binnen de instelling, onder andere door zowel docenten als deelnemers. De genoemde leden vragen de regering toe te lichten of dit betekent dat de medezeggenschapsraden ook een formeel instemmingsrecht krijgen op het kwaliteitsplan? Zo niet, vindt de regering het een goede suggestie dit op deze wijze vast te leggen, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen of de voorstellen voor excellentie zowel verbreding als verdieping dienen te bevatten, dan wel dat een instelling de keuze heeft om zich op verbreding of verdieping te richten. Deze leden vragen eveneens of de Minister onderkent dat voor de meest getalenteerde leerlingen niet alleen een verzaaid traject, maar ook een aanvullend, alternatief programma wenselijk kan zijn. In hoeverre biedt de regeling die ruimte, zo vragen zij.

De leden van deze fractie vragen of het bevorderen van extra doorstroom van bijvoorbeeld niveau 2 naar niveau 3 ook als excellentie aangemerkt kan worden.

5. Artikelsgewijs

Artikel 1.4

De leden van de SGP-fractie lezen dat instellingen ook gevraagd wordt in het kwaliteitsplan aan te geven wat de samenhang is tussen de thema's uit bijlage 1 en de resultaten voor vsv en studiesucces. Deze leden hebben deze verplichting echter niet direct kunnen ontdekken in artikel 1.4. Zij vragen om nadere toelichting.

⁶ Betreft bijlage 1 bij artikel 1.4, tweede lid, aanhef en onder a, van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo

⁷ Betreft bijlage 2 bij artikel 2.4, tweede lid, van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo

Aanvullende vragen en opmerkingen uit de fracties

Brief Minister kwaliteitsafspraken mbo

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de conceptkwaliteitsafspraken in het mbo⁸. Zij steunen de lijn die de Minister kiest en zien deze conceptafspraken als een duidelijke eerste stap om in deze sector ook meer gericht te werken aan outcome-criteria en kwaliteitsverhogende prikkels voor het onderwijs. Ze zien aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

Aanpak voortijdig schoolverlaten

De leden van de VVD-fractie onderkennen het belang van de aanpak voortijdig schooluitval. Zij zien ook waarom de Minister er voor kiest de vsv⁹-middelen onder te brengen in kwaliteitsafspraken, om een succesvolle verlenging van de aanpak mogelijk te maken. Zij willen wel graag met de Minister in debat over de verhouding tussen de intensieve aanpak vsv en de kwaliteit van het onderwijs. Zij horen daartoe graag van de Minister hoeveel tijd docenten op de verschillende niveaus benutten met de vsv-aanpak (welk niveau kent het grootste probleem?), of er gegevens bekend zijn hoe onder docenten in de klas gedacht wordt over de vsv-aanpak en of docenten nog voldoende kans zien om naast de verzuimende leerlingen ook aandacht te besteden aan de welwillende leerling. Is de Minister bereid hiertoe een survey onder docenten op te zetten, zo vragen zij.

De leden begrijpen voorts dat de huidige instrumenten die beschikbaar zijn, niet direct leiden tot het meten en beoordelen van de echte outcome van instellingen. De ruimte die de Minister nastreeft om eerst tot goede nulmetingen en goede meetinstrumenten te komen, onderschrijven zij dan ook. Zij merken hierbij wel op dat helder moet zijn dat de kwaliteitsafspraken uiteindelijk zullen leiden tot meetbare gegevens, zoals het percentage dat een baan vindt op niveau (op middellange termijn), het voortgangsstudiesucces in het hbo¹⁰ en de tevredenheid van de leerbedrijven over de kwaliteit van de scholieren. Graag vernemen zij de reactie van de Minister hierop.

Voorts verwijzen de leden graag naar de verhouding tussen de beoordelingscommissie en de Inspectie van het Onderwijs. Op die manier willen de leden voorkomen dat instellingen dubbel belast worden ten aanzien van rapportages voor de beoordelingscommissie en de Inspectie van het Onderwijs. Volgens deze leden geldt dat de indicatoren die nu zijn, of worden ontwikkeld, in de toekomst kunnen gaan dienen om de kwaliteit van instellingen en opleidingen in het geheel te bepalen. Nu is dat op dit moment niet aan de orde, maar de leden vernemen graag van de Minister wat haar toekomstbeeld is ten aanzien van het meten en beoordelen van kwaliteit door de Inspectie van het Onderwijs.

Bijlage Concept Overeenkomst kwaliteitsafspraken mbo

De leden van de VVD-fractie merken op dat in de overwegingen van de conceptafspraken wordt gesteld dat het van belang is bij bestaande informatiebronnen aan te sluiten om transparantie en kwaliteit te verhogen. De leden juichen dat toe, anders stijgen de lasten van instellingen, in hun ogen, onnodig. Zij vragen wel welke informatiebronnen

⁸ mbo: middelbaar beroepsonderwijs

⁹ vsv: voortijdig schoolverlaten

¹⁰ hbo: hoger beroepsonderwijs

openbaar toegankelijk zijn. Kunnen leerlingen en ouders ook de voortgang van de instellingen en de kwaliteitsslag volgen? Wordt bij die transparantie ook rekening gehouden met het gegeven dat het taalgebruik van ouders en leerlingen op sommige niveaus niet aansluiten bij bestuurlijk taalgebruik? De leden merken op dat hierbij gedacht kan worden aan de mbo-vertaling van de studiebijsluiters die helder en eenduidig geformuleerd is op een begrijpelijk niveau. Graag ontvangen zij een reactie van de Minister.

De leden vragen voorts of er in het kwaliteitsplan ook een indicator is opgenomen om het onderwijs zowel te richten op jongeren als op volwassenen. Zo ja, waar? Zo nee, waarom niet? Kunnen roc¹¹s zich met volwassenonderwijs extra profileren op kwaliteit?

Bijlage Concept Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap houdende regels voor het verhogen van de kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (Regeling kwaliteitsafspraken mbo)

Artikel 1.7 Verantwoordingsplicht

De leden van de VVD-fractie vragen naar het verschil in juridische positie ten aanzien van bekostiging en subsidie. Wat is het gevolg van het feit dat de aanvullende bekostiging volgens subsidieregels wordt uitgekeerd? Wat zijn de juridische consequenties van dit onderscheid voor het eventueel niet nakomen van de afspraken, zo vragen zij.

II Reactie van de Minister

1. Kwaliteitsafspraken algemeen

Ik dank de leden van de fracties van de PvdA, SP, D66, SGP en VVD voor hun inbreng. Hierna beantwoord ik de gestelde vragen, mede namens de Staatssecretaris van Economische Zaken. Daarbij houd ik zo veel mogelijk de volgorde van het verslag aan.

Met de kwaliteitsafspraken beoog ik de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren door instellingen te stimuleren te investeren in hun onderwijs en zo elke leerling naar een passend diploma te begeleiden.

In de Regeling kwaliteitsafspraken mbo leg ik de juridische basis voor de kwaliteitsafspraken en de verdeling van het investeringsbudget. De Regeling kwaliteitsafspraken mbo zal begin 2015 worden aangevuld met de artikelen voor de resultaatafhankelijke bekostiging van studiesucces in 2016. Dan kan ik u ook informeren over de precieze werking van de resultaatafhankelijke bekostiging voor studiesucces.

De leden van de PvdA-fractie vragen of ik de visie deel dat de kwaliteitsafspraken geen bron van bureaucratie en verantwoordingslasten moeten zijn, maar vooral dienstbaar moeten zijn aan het belang van de mbo'ers en hun kansen op de arbeidsmarkt.

Deze visie deel ik. Met de kwaliteitsafspraken investeer ik in onder andere betere docenten voor de klas en meer jongeren die een diploma behalen. In het investeringsbudget wordt een aantal bestaande subsidies gebundeld hetgeen de administratieve lasten voor instellingen met betrekking tot de aanvraag van middelen, planvorming en verantwoording vermindert. Daarnaast beperk ik de bureaucratie en verantwoordingslasten van de kwaliteitsafspraken door transparante informatie

¹¹ roc: regionaal opleidingscentrum

beschikbaar te stellen waarmee instellingen hun kwaliteitsplannen kunnen opstellen.

De leden van de SP-fractie vragen wat ik heb geleerd van de debacles in het HO. Zij vragen zich af hoe ik perverse effecten kan en wil uitsluiten, vooral waar het gaat om het meten van studiesucces.

Het door de SP-fractie genoemde voorbeeld (In Holland) dateert van 2010–2011. Toen was er nog geen sprake van prestatieafspraken in het hoger onderwijs, die zijn gemaakt in 2012. In het mbo is daarna met de ontwikkeling van de kwaliteitsafspraken begonnen.

Van mijn eerdere ervaringen in het ho en in het mbo heb ik geleerd dat het van belang is om te kiezen voor zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve aanpak. Van de prestatieafspraken in het ho – maar ook van de vsv-aanpak – heb ik geleerd dat afspraken over resultaten op instelling-niveau bijdragen aan de effectiviteit van de inzet van (extra) middelen. Met de kwaliteitsplannen per instelling wordt ook in het mbo maatwerk mogelijk. Ik wil dus leren van het ho, uiteraard met behoud van de eigenheid van het mbo. Zo heb ik de ervaringen in het mbo met professionalisering benut voor de meer kwalitatieve thema's. De instellingen stellen een integraal kwaliteitsplan op dat wordt beoordeeld door de al bestaande organisatie van deskundigen die ervaring heeft met de effectieve aanpak voor professionalisering in het mbo (MBO in Bedrijf). De vsv-aanpak neem ik over voor het thema studiesucces: net als bij vsv gaat het bij studie-succes om een meetbare opbrengst van het onderwijs. Instellingen ontvangen een beloning als zij er in slagen het niveau van de student maximaal te verhogen gezien het niveau van hun vooropleiding. Resultaten worden per instelling gepubliceerd om het lerend vermogen te ondersteunen.

Gezamenlijk dragen deze twee sporen – het kwantitatieve en het kwalitatieve – bij aan een professionele leercultuur binnen de mbo-instellingen. Op basis van een tussentijdse evaluatie (midterm review) zal ik in 2017/2018 naar de werking van het gehele pakket van de kwaliteitsafspraken kijken. Ik betrek hierbij de resultaten van de evaluatie van de prestatieafspraken in het ho, die in 2017 beschikbaar komen. Dan heb ik ook de gelegenheid om bij te sturen indien nodig. Dit kan leiden tot aanpassingen qua opzet, inhoud en de budgettaire verhoudingen binnen de kwaliteitsafspraken voor een volgende periode.

Ik ben van mening dat de kwaliteitsafspraken een goede balans kennen door de combinatie van een investeringsbudget en een resultaatafhankelijke bekostiging. Juist door bij studiesucces rekening te houden met de vooropleiding van de leerling worden in het resultaatafhankelijke deel van de kwaliteitsafspraken de inspanningen van de instelling op een zo goed mogelijke manier financieel beloond. Bovendien geldt dat een instelling niet wordt gekort, beboet of gestraft wanneer zij minder goede resultaten op studiesucces behaalt. Een instelling met lagere resultaten ontvangt hooguit minder extra bekostiging. De reguliere bekostiging is voldoende voor het uitvoeren van de wettelijke taken. De resultaatafhankelijke beloning van studiesucces heeft een omvang van ongeveer 3% van de totale rijksbijdrage van alle instellingen tezamen.

De leden van de SP-fractie vragen of de resultaatafhankelijke beloning voor studiesucces niet kan leiden tot een kloof tussen instellingen, als de ene school extra geld krijgt en de ander niet. Zij vernemen graag hoe een instelling die wordt gekort, de kwaliteit kan vergroten.

Een instelling wordt niet gekort, beboet of gestraft wanneer zij minder goede resultaten op studiesucces behaalt. Een instelling met lagere resultaten ontvangt hooguit minder extra bekostiging. De reguliere bekostiging is voldoende voor het uitvoeren van de wettelijke taken. In het

kader van de kwaliteitsafspraken kan een instelling vanaf 2016 ieder jaar in aanmerking komen voor resultaatafhankelijke bekostiging. De resultaatafhankelijke bekostiging van studiesucces heeft een omvang van ongeveer 3% van de reguliere rijksbijdrage aan alle instellingen tezamen. Het wel of niet in aanmerking komen voor de resultaatafhankelijke bekostiging voor studiesucces zal mijns inziens niet leiden tot een kloof tussen instellingen. De aanpak van voortijdig schoolverlaten met eveneens resultaatafhankelijke bekostiging bevestigt dit.

De leden van de SP-fractie vragen hoe ik erop toezie dat de leraar zijn professionele ruimte behoudt als de school wordt afgerekend op output.

Het is niet zo dat een school uitsluitend op output wordt afgerekend. Waar het wel om gaat is dat studenten zo goed mogelijk worden opgeleid. De kwaliteitsafspraken bevatten daarvoor bovenop de reguliere bekostiging een aanvullende stimulans, gericht op onder andere de professionele ontwikkeling van docenten/onderwijsteams (waaronder begrepen examenfunctionarissen). Hierdoor wordt de professionele ruimte niet verkleind, maar vergroot. Sterker nog, het mbo kent als eerste onderwijssector een professioneel statuut. In de nieuwe cao hebben sociale partners een aanscherping van dat professioneel statuut afgesproken, met daarin een individueel afdwingbaar recht op scholing. Dat stelt de onderwijsteams in staat hun professionele ruimte nog beter in te vullen.

De leden van de SP-fractie vragen of ik risico's zie met betrekking tot verschraling van het onderwijsaanbod en selectie aan de poort.

Ik ben me bewust van het risico van selectie aan de poort. Daarom kies ik ervoor om bij het meten van studiesucces rekening te houden met de vooropleiding van de leerling. Hiermee wordt in belangrijke mate rekening gehouden met het effect van de verschillen in de samenstelling van de studentenpopulatie op de mate van studiesucces. Er is daardoor vanuit studiesucces geen prikkel om jongeren met een lager startniveau op oneigenlijke gronden te weren. Ook zie ik geen risico tot verschraling van het onderwijsaanbod. Met de kwaliteitsafspraken geef ik juist een stimulans aan beter onderwijs, onder andere door te investeren in betere docenten. Tot slot verwijs ik naar het plan van aanpak voor jongeren in een kwetsbare positie dat ik u voor het eind van dit jaar zal doen toekomen, waarin ik mede op dit thema in zal gaan.

De leden van de D66-fractie vragen om toelichting waarom het onderdeel intensivering van het onderwijs in Nederlandse taal en rekenen onderdeel wordt van het kwaliteitsplan. Zij vrezen dat er extra nadruk komt te liggen op taal en rekenen in het mbo.

Ook vrezen deze leden dat de verkapte rendementsafspraken ten aanzien van taal & rekenen en studiesucces niet zullen bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit in het onderwijs, maar vooral scholen ertoe zullen prikkelen eenzijdig te focussen op makkelijk te meten grootheden, zoals cijfermatige onderwijsresultaten en -rendementen.

Nederlandse taal en rekenen zijn basisvaardigheden voor alle deelnemers. Ze zijn onmisbaar voor het functioneren in het beroep en in de maatschappij en voor een succesvolle doorstroom naar een vervolgopleiding. De mbo-instellingen werken sinds een aantal jaren hard aan de vormgeving van hun taal- en rekenonderwijs om ervoor te zorgen dat de taal- en rekenvaardigheden van alle deelnemers verbeteren. Hiervoor hebben de instellingen sinds 2010 jaarlijks ten minste 52 miljoen euro ontvangen via de Regeling intensivering Nederlandse taal en rekenen.

Ik vind het belangrijk om deze ondersteuning van de instellingen te handhaven en neem de middelen die bestemd zijn voor de intensivering van het onderwijs in Nederlandse taal en rekenen op in het investeringsbudget van de kwaliteitsafspraken. Hierdoor krijgen de instellingen enerzijds de gelegenheid om meer samenhang aan te brengen in de totale investering die zij doen in de kwaliteit van het onderwijs, waaronder die voor taal en rekenen, en anderzijds om hun administratieve lasten met betrekking tot de planvorming en verantwoording te verminderen. Instellingen hoeven bijvoorbeeld geen apart plan meer te maken voor de inzet van de middelen voor Nederlandse taal en rekenen die zij ontvangen. Dit maakt onderdeel uit van het kwaliteitsplan. De instellingen hebben de ruimte om het taal- en rekenonderwijs meer te verbinden met het vakonderwijs. Voor intensivering van het onderwijs in Nederlandse taal en rekenen geldt geen resultaatafhankelijke beloning. Ik ben het met D66 eens dat het moet gaan over kwaliteitsverbetering en niet om makkelijk te meten grootheden. Daar zullen scholen ook op worden beoordeeld.

De leden van de D66-fractie vragen welke instantie wordt ingezet om te bevorderen dat de kwaliteitsplannen ambitieus en haalbaar zijn en om de voortgang en de uitvoering te bewaken. Ook vragen zij welke wettelijke verantwoordelijkheden en taken deze instantie krijgt. MBO in Bedrijf (voorheen MBO15) is aangewezen als instantie om de instellingen te adviseren over het kwaliteitsplan. Ik geef deze instantie geen wettelijke verantwoordelijkheden. De taak van MBO in Bedrijf is de instellingen te adviseren over de inhoud van het kwaliteitsplan en de uitvoering daarvan. De advisering over het kwaliteitsplan door MBO in Bedrijf heeft geen gevolgen voor de verstrekking van de aanvulling op de bekostiging, met uitzondering van het onderdeel excellentie. Voor dit onderdeel van het kwaliteitsplan geldt een formeel goedkeuringsvereiste. MBO in Bedrijf adviseert mij hierin. Op basis van dit advies zal ik besluiten over toekenning van de middelen die voor excellentie beschikbaar zijn.

2. Kwaliteitsafspraken

De leden van de PvdA-fractie vragen of er voor de groep jongeren in een kwetsbare positie een aangepast toezichtkader van de onderwijsinspectie moet komen, zodat deze minder makkelijk tussen wal en schip geraken.

Ik verwijs naar het plan van aanpak voor jongeren in een kwetsbare positie dat ik u voor het eind van dit jaar zal doen toekomen, waarin ik mede op dit thema in zal gaan.

De leden van de SP-fractie vragen hoe de Minister studiesucces wil meten. Zij vragen hoe de Minister rekening houdt met de sociaaleconomische achtergronden en andere factoren, die buiten de invloedssfeer van de instellingen liggen.

Met studiesucces wordt de verhoging van het onderwijsniveau van de deelnemer gemeten aan de hand van het hoogst behaalde diploma, waarbij als uitgangspunt de vooropleiding van de deelnemer geldt. Door bij studiesucces rekening te houden met de vooropleiding van de deelnemer wordt in belangrijke mate rekening gehouden met het effect van de verschillen in de samenstelling van de studentenpopulatie (sociaal economische achtergrond) op de mate van studiesucces. Zoals in het bestuursakkoord met de MBO Raad is afgesproken, wordt momenteel de vormgeving van de resultaatafhankelijke bekostiging uitgewerkt. Begin 2015 kan ik u hierover in het kader van de aangekondigde wijziging van de Regeling kwaliteitsafspraken precieze informatie geven.

De leden van de SP-fractie vragen of ik kan uitsluiten dat er bij het meten van studiesucces veel bureaucratische taken bij de instellingen terecht komen.

Ik kan dat inderdaad uitsluiten. De gegevens die (naar verwachting) gebruikt worden om studiesucces te meten, komen uit de bestaande informatiebronnen van DUO en vragen geen extra aanleverinspanning van instellingen.

De leden van de SP-fractie vragen een reactie van de Minister op de kritiek van Verus (de landelijke organisatie van christelijke scholen) dat minder makkelijk of niet te meten opbrengsten van onderwijs, zoals persoonlijke vorming en ontwikkeling, onderbelicht kunnen raken met de kwaliteitsafspraken.

De kwaliteitsafspraken in het mbo zijn gericht op verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Ik zet met de kwaliteitsafspraken niet in op een smalle aanpak die eenzijdig is gericht op kwantitatieve aspecten. Er is altijd een kwalitatieve inbedding nodig. Het doel is immers kwaliteitsverbetering. Daarom kies ik ook voor een combinatie van een investeringsbudget en een resultaatafhankelijk deel in de kwaliteitsafspraken. De instellingen hebben de ruimte om het investeringsbudget gericht in te zetten daar waar zij dat voor de verbetering van de kwaliteit nodig vinden. Dat zal vaak gaan om kwalitatieve verbetering, bijvoorbeeld in de sfeer van de professionele ontwikkeling van onderwijsteams. Ik hecht daarnaast aan het resultaatafhankelijk deel. Beter onderwijs leidt tot betere resultaten. Als resultaten goed gevat kunnen worden in kwantitatieve indicatoren, dan kan dat een goede bijdrage leveren aan beter onderwijs over de gehele linie. De aanpak van voortijdig schoolverlaten heeft dat laten zien. Bij deze aanpak gaan resultaatgericht werken en gerichte kwaliteitsverbetering hand in hand.

De leden van de D66-fractie vrezen dat de resultaatafhankelijke beloning van studiesucces zal leiden tot een eenzijdige focus op rendement, teneinde zoveel mogelijk aanspraak te maken op de bekostiging.

De resultaatafhankelijke beloning van studiesucces heeft een omvang van ongeveer 3% van de totale rijksbijdrage van alle instellingen tezamen. Bij een budget van die omvang ligt eenzijdige focus op rendement niet in de rede. Naast de resultaatafhankelijke beloning per 2016 ontvangen de instellingen per 2015 een investeringsbudget als een algemene impuls voor kwaliteitsverbetering. In het mbo ligt de focus immers op goed, initieel beroepsonderwijs voor jongeren. Een diploma dat een solide basis biedt voor werk of doorstroom naar een hoger opleidingsniveau is het belangrijkste doel. Dit moet tot uiting komen in een diploma dat past bij de capaciteiten en het talent van de student. De indicator studiesucces sluit hier naadloos op aan. Dat vraagt maatwerk, geen eenzijdige focus op rendement. Daarom wordt van instellingen gevraagd een integraal kwaliteitsplan op te stellen. Aan MBO in Bedrijf zal worden gevraagd bij de beoordeling van de kwaliteitsplannen naar kwaliteit te kijken en zeker niet eenzijdig naar het studie rendement. Bovendien wordt studiesucces gemeten aan de hand van het niveau van het diploma dat deelnemers behalen. Om zo'n diploma te halen, is in het mbo altijd een brede opleiding nodig, waarin jongeren praktische en burgerschapsvaardigheden krijgen aangeleerd.

De leden van de D66-fractie zouden graag zien dat de bekostiging voor het aanbieden van onderwijs voor jongeren in een kwetsbare positie buiten de prestatieafspraken valt.

Ik wil rekening houden met de groep jongeren in een kwetsbare positie. Als instellingen erin slagen (kwetsbare) jongeren te begeleiden naar een diploma op niveau 2, dan telt dit mooie resultaat mee in het kader van het meten van studiesucces. Voor een deel van de jongeren in een kwetsbare positie geldt dat het ondersteunen en succesvol begeleiden naar de arbeidsmarkt een belangrijke opbrengst kan zijn. Ik ga verkennen hoe ik instellingen kan stimuleren en financieel belonen voor het goed begeleiden van deze jongeren naar de arbeidsmarkt of vervolgonderwijs. Bovendien zal in het kader van de kwaliteitsafspraken van instellingen worden gevraagd in het kwaliteitsplan aan te geven hoe zij samen met gemeente en zorginstellingen de gerichte ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie willen verbeteren. Dit komt terug in het plan van aanpak kwetsbare jongeren dat ik voor het eind van dit jaar aan uw Kamer doe toekomen.

De leden van de SGP vragen of artikel 2.2.3, tweede lid, van de WEB toereikend is als grondslag voor de regeling. Zij hebben erop gewezen dat deze wetsbepaling door de wetgever bedoeld is voor «specifieke ontwikkelingen in delen van het bestel», bijvoorbeeld gericht op «bepaalde groepen deelnemers aan het onderwijs of op bepaalde groepen personen werkzaam in een ROC» (Kamerstuk 23 778, nr. 12, p. 25). Zij lezen echter in de toelichting bij de regeling dat het kwaliteitsplan integraal is en de verbetering van de algemene onderwijskwaliteit van de instelling betreft. Zij vragen of de regering onderkent dat voor het verbeteren van de algemene onderwijskwaliteit de bekostiging op grond van de algemene berekeningswijze aangewezen is.

De wettelijke grondslag voor de regeling is toereikend. Op grond van dit artikel kan ik een bedrag aan de rijksbijdrage toevoegen, indien dit bedrag is bedoeld voor de ontwikkeling van het bestel van het beroepsonderwijs. Sinds de nota van wijziging waarnaar de leden van de SGP verwijzen is artikel 2.2.3, tweede lid (destijds: derde lid) overigens gewijzigd. Per 1 augustus 2008 is het zinsdeel «welk bedrag betrekking heeft op andere dan in dat artikel genoemde kostensoorten» in artikel 2. komen te vervallen (*Stb.* 2008, 267). Dit betekent dat de aanvullende middelen ook betrekking kunnen hebben op kostensoorten waarvoor de rijksbijdrage reeds beschikbaar is gesteld.

Ik voeg het bedrag aan de rijksbijdrage toe met het oog op het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs, in het bijzonder met betrekking tot de thema's die in artikel 2.1 van de regeling en in de bijlage zijn genoemd. Niet alle thema's zijn nieuw. Eerder heb ik op basis van dezelfde wettelijke grondslag bedragen verstrekt voor professionalisering (Regeling aanvullende bekostiging bekwaamheid van het management en professionalisering onderwijspersoneel mbo) en taal en rekenen (Regeling intensivering Nederlandse taal en rekenen mbo). Met de Regeling kwaliteitsafspraken mbo heb ik ervoor gekozen om de thema's in één regeling te bundelen en instellingen de vrijheid te geven om naar eigen inzicht te bepalen aan welk thema of aan welke thema's zij prioriteit geven. Zo kunnen de instellingen op hun eigen situatie inspelen. Bovendien hebben zij met een geringer aantal regelingen te maken. Het karakter van de aanvulling op de rijksbijdrage verandert echter niet: dat ziet nog steeds op de ontwikkeling van het bestel van het beroepsonderwijs.

De leden van de SGP-fractie vragen mij of de instellingen een vrije keuze hebben bij het ondertekenen van de overeenkomst en het indienen van het kwaliteitsplan.

In voorliggende regeling staan de twee voorwaarden beschreven op basis waarvan de subsidie verstrekt kan worden: het uiterlijk op 1 maart 2015 indienen van een ondertekende uitvoeringsovereenkomst en het uiterlijk op 30 april 2015 indienen van een kwaliteitsplan. Indien instellingen ervoor kiezen om aan één of beide subsidievoorwaarden niet te voldoen, dan staat hen dit vrij, echter dan komen zij niet in aanmerking voor het investeringsbudget.

De leden van de SGP-fractie constateren dat ik de wijze waarop resultaten worden gemeten na 2015 wil beperken tot specifieke resultaten. Zij vragen waarom niet ook na 2015 wordt aangesloten bij de wijze waarop instellingen hun resultaten inzichtelijk willen maken. Ook vragen zij of niet veel meer sprake is van een investeringsmodel op maat wanneer de meetsystematiek niet verengd wordt tot specifieke indicatoren, maar instellingen kunnen onderbouwen waarom zij op andere wijze hun ontwikkeling in kaart brengen.

Dit berust op een misverstand. Het meten van de resultaten en het inzichtelijk maken daarvan gebeurt in alle jaren op dezelfde manier. Ik faciliteer de instellingen jaarlijks met informatie die zij kunnen gebruiken voor hun beleidsaansturing. Van een verenging van de meetsystematiek tot specifieke indicatoren is geen sprake. Wat wel verandert is dat de instellingen vanaf 2016 afhankelijk van de resultaten voor studiesucces een extra beloning ontvangen.

Vervolgens vragen de leden van de SGP-fractie ook waarom jaarlijks een evaluatiedocument vereist blijft wanneer vanaf 2016 met eenduidige indicatoren gewerkt gaat worden. Waarom kan vanaf dat moment de verantwoordelijkheid om de gegevens voor de evaluatie in kaart te brengen niet bij MBO in Bedrijf worden belegd, zo vragen zij.

De regels voor de inhoudelijke verantwoording van de instellingen (de jaarlijkse voortgangsrapportage) over de uitvoering van hun kwaliteitsplan blijven in de loop van de jaren ongewijzigd. De instellingen stellen naar eigen inzicht jaarlijks een beknopte voortgangsrapportage op, die één op één kan worden opgenomen in het geïntegreerd jaardocument. Hiermee worden de extra administratieve lasten beperkt. De invoering van de resultaatafhankelijke beloning voor studiesucces in 2016 heeft daar geen invloed op. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt gebruikt voor het voeren van een voortgangsgesprek met de instellingen met MBO in Bedrijf en het accountmanagement van OCW en voor het opstellen van een landelijke voortgangsrapportage door MBO in Bedrijf. Deze landelijke voortgangsrapportage vormt een belangrijke informatiebron voor de (tussentijdse) evaluatie in 2017. De (tussentijdse) evaluatie van de kwaliteitsafspraken zal onafhankelijk worden uitgevoerd.

Kwaliteitsplan

De leden van de SGP-fractie vragen zich af hoe de verplichting om begin 2015 een kwaliteitsplan in te leveren zich verhoudt tot het feit dat nog onduidelijk is of vanaf 2016 valide indicatoren voor onderdelen als de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming (bpv) beschikbaar zijn. Het bpv-protocol van MBO Raad, SBB, MKB-NL, VNO-NCW en OCW onderkent een aantal fasen binnen het bpv-proces en de taken van de instelling daarbinnen. Deze vormen een goed uitgangspunt voor het vormgeven en evalueren van de bpv-praktijk binnen de instelling en het opstellen van het kwaliteitsplan. Instellingen zullen informatie over de kwaliteit van de bpv uit de JOB-monitor op instellingsniveau met landelijke referentiegegevens teruggekoppeld krijgen, tijdig voor het

opstellen van het kwaliteitsplan. Tevens zullen algemene landelijke inzichten uit de bpv-monitor van 2011 worden verstrekt.

Ook vragen de leden van de SGP-fractie zich af in hoeverre het risico bestaat dat de plannen door het bekend worden van nieuwe indicatoren weer herzien moeten worden.

Deze kans wordt door mij klein geacht. Het met alle betrokkenen opgestelde bpv-protocol vormt een goed uitgangspunt voor het kwaliteitsplan. Op dit protocol zal ook de indicator gebaseerd worden.

De leden van de SGP-fractie vragen waarom ik in de regeling heb gekozen om meerdere instanties in te zetten voor de kwaliteitsafspraken. MBO in Bedrijf is de enige (externe) instantie die is betrokken bij de advisering omtrent de kwaliteitsplannen, ook wat het thema stimuleren van excellentie betreft. Aangezien MBO in Bedrijf enerzijds de instellingen adviseert over het kwaliteitsplan en anderzijds mij over het thema excellentie, is hiervoor een apart artikellid in artikel 1.5 opgenomen. Het mbo-accountmanagement, onderdeel van mijn ministerie, zet ik onder andere in om instellingen te faciliteren bij het opstellen en uitvoeren van het kwaliteitsplan. Deze werkwijze hanteer ik ook bij de aanpak van voortijdig schoolverlaten. De ervaring heeft mij geleerd dat de wisselwerking die hierdoor tussen mijn ministerie en de instellingen ontstaat, de uitvoering ten goede komt. Om die reden heb ik ervoor gekozen om het mbo-accountmanagement ook een rol te geven bij de kwaliteitsafspraken mbo.

De leden van de SGP-fractie vragen of een instelling ook het investeringsbudget ontvangt wanneer deze van mening is dat zij hoog presteert en voldoende ambitie heeft, en daarom geen aanvullende acties opneemt in het kwaliteitsplan.

Indien een instelling deze mening is toegedaan, dan dient deze instelling in het kwaliteitsplan te motiveren welke activiteiten zij reeds heeft ontplooid en welke resultaten zij daarmee heeft bereikt om te kunnen stellen dat haar instellingsbrede beleid geen nadere aanvulling of verbetering behoeft. Tevens dient de instelling in haar kwaliteitsplan vast te leggen aan welke activiteiten of thema's zij de aanvulling op de bekostiging wil besteden. MBO in Bedrijf adviseert de betreffende instelling om ervoor te zorgen dat het kwaliteitsplan ambitieus, realistisch en van voldoende kwaliteit is. Indien deze instelling daarnaast de uitvoeringsovereenkomst tekent, voldoet zij aan de subsidievoorwaarden om in aanmerking te komen voor het investeringsbudget.

Investeringsbudget

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe bij artikel 2.1 het thema «d. bevorderen van de kwaliteit van de bpv» wordt uitgewerkt.

De instellingen zijn vrij om in hun kwaliteitsplan eigen keuzes te maken in de wijze waarop zij de kwaliteit van de bpv gaan verbeteren. Vanwege het gebrek aan bestaande gegevensbronnen wordt bekeken of de bpv-monitor die opgezet wordt, bruikbaar is om de instellingen op dit punt van informatie te voorzien. Deze monitor is gebaseerd op een enquête onder de betrokkenen bij de bpv waarbij onder meer gevraagd wordt naar de tevredenheid over de begeleiding door de instelling in de verschillende fasen van het bpv-proces, conform de indeling van het bpv-protocol.

Vervolgens vragen de leden van de PvdA-fractie welke indicatoren worden gehanteerd voor verbeteringen in de bpv.

In samenwerking met de MBO Raad en het georganiseerde bedrijfsleven, beide vertegenwoordigd in de SBB, ontwikkel ik een valide indicator die geschikt is voor een rechtmatige bekostiging vanaf 2017.

De leden van de PvdA-fractie vragen of bij het onderdeel studiesucces ook wordt betrokken de mate waarin mbo'ers, nadat zij hun opleiding hebben afgerond, ook op de arbeidsmarkt aan de slag komen in beroepen waarvoor zij zijn opgeleid. Zo nee, waarom niet?

Ik heb besloten gegevens over het al dan niet door schoolverlaters hebben van een baan vooralsnog alleen transparant te maken en niet te gebruiken als basis voor een financiële beloning. Voor een deel hangen deze resultaten immers af van factoren die buiten de invloedssfeer van de scholen liggen. Zo is het succes van mbo'ers op de arbeidsmarkt deels afhankelijk van ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt. Het gaat hier om eenduidige informatie over het succes op de arbeidsmarkt, afgemeten aan het wel of niet hebben van een baan. Omdat in de UWV-gegevens de informatie over het beroep niet beschikbaar is, is het lastig om eenduidige, betekenisvolle informatie te verkrijgen over de aansluiting op het niveau en de richting van de opleiding. Bovendien worden met het wetsvoorstel macrodoelmatigheid mbo onderwijsinstellingen gevraagd om alleen opleidingen te verzorgen waarbij schoolverlaters het perspectief hebben op het tijdig vinden van een baan op niveau. Met dit wetsvoorstel krijgt de overheid ook betere mogelijkheden om in te grijpen als de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt onvoldoende is.

De leden van de SGP-fractie vragen waarom voor het excellentiedeel van het kwaliteitsplan wel goedkeuring is vereist, terwijl dat voor de andere elementen niet geldt.

Met het begrotingsakkoord 2014 zijn voor excellentie extra middelen beschikbaar gesteld. Daarmee kan ik aan de invulling van excellentie in het mbo een extra impuls geven. Omdat het voor veel mbo-instellingen een nieuw thema is, wil ik de vinger aan de pols houden (vergelijk ook de Sirius-aanpak in het ho). Ik hecht eraan dat instellingen dit adequaat oppakken. Daarom heb ik ervoor gekozen deze extra middelen gericht in te zetten bij de instellingen die extra ambities hebben om excellentie in het onderwijs concreet vorm te geven. Deze ambities komen tot uitdrukking in (de kwaliteit van) hun plan. Instellingen die geen ambities op het thema excellentie hebben, komen niet in aanmerking voor de middelen. Dit vergt aparte besluitvorming op instellingsniveau. Ik schakel onafhankelijk expertise in (MBO in Bedrijf) om mij over de kwaliteit van de plannen te adviseren. Alleen instellingen met een goedgekeurd plan voor excellentie komen in aanmerking voor de extra middelen voor excellentie.

Facilitering

De leden van de SGP vragen wat de noodzaak is van de verplichting voor instellingen om advies in te winnen bij MBO in Bedrijf.

Om te waarborgen dat de kwaliteitsplannen ambitieus en haalbaar zijn, vraag ik een onafhankelijke instantie, te weten MBO in Bedrijf, de kwaliteitsplannen te bezien en de instellingen zo nodig te adviseren over verbetering van het kwaliteitsplan. MBO in Bedrijf maakt ten behoeve van deze advisering gebruik van het afwegingskader dat als bijlage bij de Uitvoeringsovereenkomst kwaliteitsafspraken mbo is gevoegd.

De leden van de SGP-fractie vragen mij welke indicaties ik heb dat instellingen in staat zullen zijn plannen naar wens uit te voeren, wanneer zij – zo stelt de SGP-fractie – kennelijk niet in staat worden geacht zelfstandig een fatsoenlijk plan te ontwerpen.

Ik acht alle instellingen in staat een goed kwaliteitsplan op te stellen. In mijn brief over de hoofdlijnen van de kwaliteitsafspraken mbo van 16 december 2013 (Kamerstuk 31 524, nr. 189) heb ik aangegeven dat ik mij voor de vormgeving van de kwaliteitsafspraken onder meer heb laten inspireren door de goede ervaringen die in het mbo met het thema professionalisering zijn opgedaan. Bij deze aanpak is een onafhankelijke instantie betrokken die in de rol van «kritische vriend» de professionaliseringsplannen en de uitvoering ervan met de mbo-instellingen bespreekt en onderlinge kennisdeling op dit thema bevordert. Dit komt de realisatie van de professionaliseringsagenda ten goede. Deze succesvolle aanpak wil ik ook bij de kwaliteitsafspraken toepassen.

Administratieve lasten

De leden van D66-fractie vragen een uren-indicatie hoeveel extra werkdruk de administratieve lasten, gekoppeld aan deze regeling, met zich brengen.

De incidentele lasten per instelling betreffen het opstellen van het kwaliteitsplan, geraamd op 160 uur per instelling. Ook eventuele kosten voor bezwaar en beroep worden bij de incidentele lasten van de instelling gerekend. Mocht een instelling besluiten in bezwaar en beroep te gaan, dan wordt dit geraamd op 80 uur per instelling.

De structurele kosten betreffen het opstellen van een jaarlijkse tussenrapportage, het jaarlijks verantwoorden van de besteding van de middelen in het geïntegreerd jaardocument en het voeren van ten minste eenmaal per jaar een voortgangsgesprek over de uitvoering van de kwaliteitsafspraken, inclusief voorbereiding van dit gesprek. Deze lasten zijn tezamen geraamd op 90 uur per instelling per jaar.

Met voorliggende regeling van de kwaliteitsafspraken wordt ook een aantal bestaande subsidies gebundeld. De administratieve lasten van deze subsidies komen te vervallen en kunnen in mindering worden gebracht op de bovenstaande maximale urenraming. Deze vermindering is niet meegenomen in de berekening.

De leden van de SGP-fractie vragen naar de ratio achter de verplichting voor instellingen om te motiveren waarom zij bepaalde thema's niet «kiezen».

Met de kwaliteitsafspraken wil ik het beroepsonderwijs verbeteren door instellingen te stimuleren in hun onderwijs te investeren en hun onderwijsopbrengsten te verhogen. Op een aantal terreinen is de kwaliteit van het mbo nog niet op het gewenste niveau. In de kwaliteitsafspraken wil ik hier dan ook extra aandacht aan besteden. Ik heb het over de thema's professionalisering, intensivering van het taal- en rekenonderwijs, terugdringen van voortijdig schoolverlaten, bevorderen van de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming, stimuleren van excellentie en verbeteren van studiesucces. Ik geef instellingen de ruimte zelf te kiezen op welke thema's ze willen investeren. Indien instellingen één of meer van deze thema's al goed op orde hebben, dan motiveren zij dit in hun kwaliteitsplan.

3. Bijlage 1 van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo

De leden van de SGP-fractie geven aan het merkwaardig te vinden dat er aanvullende bekostiging wordt gegeven voor bekwaamheidsonderhoud van leraren terwijl dit een wettelijke verplichting is.

Het klopt dat dit wettelijk verplicht is. Onderwijsinstellingen hebben hiervoor ook middelen in hun lumpsum en kunnen zelf de omvang van hun scholingsbudget bepalen. Ik wil in aanvulling hierop nog een extra stap zetten om een verdere passende kwaliteitsverbetering te realiseren. Vandaar dat ik onder andere extra middelen beschikbaar stel om de kwaliteit van leraren, die zo bepalend is voor de kwaliteit van het onderwijs, op peil te houden en verder te verhogen. Ik doe dit ook met het oog op de invoering van het wettelijk verplichte lerarenregister in 2017.

De leden van de SGP-fractie vragen zich af hoe het verhogen van de kwaliteit van de bpv-plaatsen zich verhoudt tot het wetsvoorstel inzake de SBB, waarin juist gemeld is dat een deel van de aanvullende middelen wordt overgeheveld naar de SBB, omdat het voorlopig niet gewenst is deze verantwoordelijkheid bij de instellingen te beleggen.

In het wetsvoorstel «Overgang van de wettelijke taken van de kenniscentra naar de SBB» wordt geregeld dat SBB verantwoordelijk wordt voor alle drie de wettelijke taken, die nu bij de kenniscentra zijn belegd. Er is voor gekozen om geen van deze taken bij de mbo-instellingen neer te leggen. De mbo-instellingen hebben op dit moment een zware taak te vervullen met de invoering van de maatregelen uit Focus op vakmanschap. Door nog een nieuwe taak bij de instellingen neer te leggen, ontstaat er een opeenstapeling. In overleg met de MBO Raad heb ik ervoor gekozen de bezuinigingsmaatregel zoals die in het regeerakkoord is opgenomen, iets anders uit te werken en de taken van de kenniscentra in z'n geheel te beleggen bij SBB. Gegeven de keuze wordt een klein deel van de investeringsmiddelen mbo, 20 miljoen euro structureel, overgeheveld naar SBB. De kwaliteitsafspraken hebben betrekking op de reeds bestaande bpv-taken van de instelling zoals vastgelegd in de WEB, en beschreven in het bpv-protocol van MBO Raad, SBB, MKB, VNO-NCW en het Ministerie. De kwaliteitsafspraken vormen een impuls voor kwaliteitsverbetering van de bpv-taken van de instellingen.

4. Bijlage 2 van de Regeling kwaliteitsafspraken mbo

De leden van D66 vragen of de deelnemersraden een formeel instemmingsrecht krijgen bij het kwaliteitsplan en zo nee, of ik het een goede suggestie vind om dit recht alsnog in de regeling op te nemen.

Net als de leden van D66 hecht ik waarde aan de betrokkenheid van de deelnemersraden. In de artikelsgewijze toelichting op de regeling vraag ik de instellingen om, conform de Branchecode goed bestuur in het mbo, bij de totstandkoming van het kwaliteitsplan in gesprek te gaan met belanghebbenden in en om de instelling. De vraag of de deelnemersraad een formeel instemmingsrecht krijgt bij het opstellen van het kwaliteitsplan is dus een zaak van de instellingen zelf. De bevoegdheden van de deelnemersraden zijn vastgelegd in hoofdstuk 8a, titel 2, van de WEB. Naast de wettelijke bevoegdheden kunnen instellingen in hun reglement opnemen dat de deelnemersraad meer bevoegdheden krijgt (artikel 8a.2.2, vijfde lid).

Deelnemersraden zijn bevoegd tot bespreking van alle aangelegenheden die de instelling betreffen. De deelnemersraden mogen aan het bevoegd gezag voorstellen doen en hun standpunten kenbaar maken, alsmede het bevoegd gezag verplichten om daarover een standpunt in te nemen en

bekend te maken. Ik moedig alle instellingen aan om de deelnemersraad te betrekken.

De leden van de SGP-fractie vragen of de voorstellen voor excellentie zowel verbreding als verdieping dienen te bevatten, dan wel dat een instelling de keuze heeft om zich op verbreding of verdieping te richten. Het is niet verplicht beide elementen in de plannen voor excellentie op te nemen. De instellingen hebben de ruimte om in hun excellentieplan te kiezen voor enkel verbreding of enkel verdieping.

De leden van de SGP-fractie vragen of ik onderken dat voor de meest getalenteerde leerlingen niet alleen een verzwaard traject, maar ook een aanvullend, alternatief programma wenselijk kan zijn.

Dit onderken ik. Voorliggende regeling biedt de ruimte om voor de meest getalenteerde deelnemers niet alleen een verzwaard traject, maar ook een aanvullend programma aan te bieden. Het programma van het excellentietraject dient daarbij, net zoals het reguliere opleidingsprogramma voor de betreffende beroepsopleiding, ten minste alle kwalificatie-eisen van de betreffende kwalificatie te omvatten.

De leden van de SGP-fractie vragen of het bevorderen van extra doorstroom ook als excellentie kan worden aangemerkt.

In antwoord hierop kan ik aangeven dat een excellentietraject in het mbo in ieder geval gericht dient te zijn op het bevorderen van excellent vakmanschap en daarnaast ook gericht mag zijn op het bevorderen van doorstroom. Een traject dat enkel is gericht op het bevorderen van extra doorstroom van niveau 2 naar niveau 3 wordt dus niet aangemerkt als een excellentietraject.

5. Artikelsgewijs

De leden van de SGP-fractie vragen waarom in artikel 1.4 niet is opgenomen dat er een verplichting is om de samenhang aan te geven tussen de in bijlage 1 genoemde thema's en de verwachte resultaten voor de aanpak van vsv en studiesucces.

Met de kwaliteitsafspraken mbo introduceer ik een samenhangend pakket om te investeren in het mbo. De eerste fase betreft het investeringsbudget per 2015, dat in voorliggende regeling is beschreven. De tweede fase betreft het resultaatafhankelijk budget per 2016. Daarnaast stel ik transparante informatie beschikbaar over de resultaten van mbo-instellingen en opleidingen.

De verschillende budgetten zijn sterk met elkaar verweven. Immers, het adequaat inzetten van de middelen uit het investeringsbudget zal van invloed zijn op de prestaties van de instellingen, die in de tweede fase beloofd worden. Het is dus in het belang van de instelling zelf om deze samenhang zelf aan te brengen. Ik vind het daarom niet nodig om ook te verplichten dat er samenhang is tussen de in bijlage 1 genoemde thema's en de te verwachten resultaten voor de aanpak van vsv, studiesucces en de kwaliteit van de bpv.

Aanpak voortijdig schoolverlaten

De leden van de VVD vragen mij hoeveel tijd docenten op de verschillende niveaus bezig zijn met de VSV-aanpak, of er gegevens bekend zijn hoe onder docenten in de klas gedacht wordt over de VSV-aanpak en of docenten nog voldoende kans zien om naast de verzuimende leerlingen aandacht te besteden aan de welwillende leerling. De VVD vraagt mij of ik bereid ben om hier onderzoek naar te doen.

In het kader van *Aanval op Schooluitval* heb ik een convenant afgesloten met de besturen van vo- en mbo-instellingen en met de onderwijswethouders van de 39 RMC-regio's om het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen tot maximaal 25.000 in 2016. Zij zijn verantwoordelijk voor de vormgeving en uitvoering van het vsv-beleid op lokaal en regionaal niveau. Bij de aanpak van vsv binnen de onderwijsinstelling spelen docenten een belangrijke rol: vanwege het directe contact met de deelnemers kunnen zij dreigende uitval vroeg signaleren en aanpakken. Zij doen dit echter niet alleen, ook niet-onderwijzend personeel binnen de onderwijsinstelling, zoals de verzuimcoördinator en loopbaanbegeleider, zetten zich hiervoor in. Er zijn mij geen gegevens bekend over hoeveel tijd docenten dan wel ander personeel binnen de onderwijsinstelling kwijt zijn aan verzuimende deelnemers. Het aantal vsv'ers is in de periode 2002–2012/2013 met bijna tweederde afgenomen en daalt nog steeds. Ik zie dan ook op dit moment geen aanleiding om hier extra onderzoek naar te doen.

De leden van de VVD-fractie vragen naar een reactie op het streven om de resultaten van het mbo te monitoren en beoordelen met outcome indicatoren.

Met de leden van de VVD-fractie vind ik het belangrijk om zicht te krijgen op de outcome van instellingen: het succes van mbo-diplomeerden op de arbeidsmarkt en in het vervolgonderwijs. Niet alle gewenste gegevens zijn op korte termijn beschikbaar. Zo is in de UWV-gegevens over de arbeidsmarkt informatie over het beroep niet beschikbaar. Daardoor is het lastig om informatie te verkrijgen over de aansluiting van de werkplek op het niveau en het vakgebied van de opleiding. Wel kan eenduidig worden vastgesteld of mbo-gediplomeerden een baan hebben. Deze informatie gebruik ik in de eerste periode van de kwaliteitsafspraken om het succes van mensen met een mbo-diploma op de arbeidsmarkt te monitoren. Daarnaast breng ik het succes in het vervolgonderwijs in beeld per instelling en opleiding.

Om voor een volgende periode een afweging te kunnen maken of het rechtmatig belonen van instellingen voor het succes van hun afgestudeerden op de arbeidsmarkt haalbaar en verantwoord is, onderzoek ik de mogelijkheid van een pilot. Ik heb hier, samen met de Staatssecretaris van EZ, het CPB voor benaderd om beter inzicht te krijgen in de datamogelijkheden en in de mate waarin de mbo-instellingen invloed hebben op het succes van mbo-gediplomeerden op de arbeidsmarkt. De beschikbare resultaten van dit onderzoek en de pilot worden bij de midterm review (in 2017) betrokken.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de samenhang tussen de werkwijze van de beoordelingscommissie en de Inspectie van het Onderwijs. Zij geven aan dat dubbele lasten ten aanzien van rapportages voor de beoordelingscommissie en de Inspectie van het Onderwijs voorkomen moeten worden. Zij vernemen graag wat het toekomstbeeld is ten aanzien van het meten en beoordelen van kwaliteit door de Inspectie van het Onderwijs.

Met de VVD-fractie ben ik van mening dat moet worden voorkomen dat instellingen dubbel worden belast met het aanleveren van soortgelijke rapportages aan verschillende ondersteunende en toezichthoudende instanties. Daarom heb ik in het kader van de kwaliteitsafspraken bepaald dat de mbo-instellingen hun jaarlijkse voortgangsrapportage één-op-één kunnen gebruiken voor hun verantwoording in het geïntegreerd jaardocument.

De inspectie kan daar vervolgens gebruik van maken bij het uitoefenen van het toezicht.

De indicator voor studiesucces wordt met de inspectie ontwikkeld, zodat dezelfde definitie wordt gebruikt zowel in het kader van de kwaliteitsafspraken als in het kader van het toezicht. Momenteel wordt het toezicht-kader mbo 2016 ontwikkeld. Hierbij wordt op het punt van het meten van onderwijsresultaten verkend of met een rijker instrumentarium gewerkt kan worden om de resultaten van instellingen te beoordelen.

Bijlage Concept Overeenkomst kwaliteitsafspraken mbo

De leden van de VVD vragen mij welke informatiebronnen openbaar toegankelijk zijn, en of leerlingen en hun ouders op basis hiervan de voortgang van de instellingen en de kwaliteitsslag die zij maken, kunnen volgen. Wordt bij de presentatie van deze informatie gezorgd voor aansluiting bij het taalgebruik van deze doelgroep, zo vragen zij.

Om in aanmerking te komen voor het investeringsbudget stellen mbo-instellingen een integraal kwaliteitsplan op. Mbo in Bedrijf bekijkt deze plannen op ambitieniveau en haalbaarheid en geeft mbo-instellingen zo nodig suggesties ter verbetering. Mbo-instellingen rapporteren jaarlijks achteraf over de voortgang van de uitvoering van hun kwaliteitsplan in een tussenrapportage. Deze tussenrapportage wordt onderdeel van het geïntegreerd jaardocument en is daarmee openbaar. Daarnaast wordt op de website www.kwaliteitsafspraken.nl per mbo-instelling de voortgang getoond op indicatoren die illustratief zijn voor kwaliteitsverbetering: studiesucces en vsv. Ze worden berekend op basis van het Basisregister onderwijsnummer. Tevens worden hierbij reeds gepubliceerde gegevens van onder meer JOB en de Inspectie opgenomen zodat een breed beeld ontstaat van de situatie van de instelling. Om een divers publiek in staat te stellen snel en gemakkelijk tot conclusies te komen worden de cijfers ondersteund met grafische informatie.

De leden van de VVD-fractie vragen of in het kwaliteitsplan ook een indicator is opgenomen om het onderwijs zowel te richten op jongeren als op volwassenen.

Met de brief over een Leven Lang Leren, die uw Kamer voor de begrotingsbehandeling zal ontvangen, doet de regering voorstellen voor een opleidingsaanbod dat beter aansluit bij de vraag van volwassenen. Mbo-instellingen krijgen nog meer mogelijkheden om rekening te houden met de vraag van volwassenen. Het kwaliteitsplan gaat over alle deelnemers, dus zowel jongeren als volwassenen. Om die reden ziet de regering ook geen aanleiding om in het kwaliteitsplan verdere verplichtingen of verbijzonderingen op te nemen, zoals een indicator voor volwassenen.

De leden van de VVD-fractie vragen ook of roc's zich met volwassenenonderwijs extra kunnen profileren op kwaliteit.

In de wet van 9 juli 2014 tot wijziging van onder meer de Wet participatiebudget en de Wet educatie en beroepsonderwijs (Stb. 2014, nr. 288) is vastgelegd dat gemeenten vanaf 2015 extra bestedingsvrijheid voor de educatiemiddelen krijgen. De huidige bestedingsverplichting voor educatiemiddelen bij roc's wordt in drie jaar geleidelijk afgebouwd. In het volwassenenonderwijs zullen zodoende naast roc's ook andere aanbieders opleidingen educatie gaan verzorgen. Gemeenten zullen de educatiemiddelen besteden bij aanbieders die het best passende aanbod voor de lokale doelgroepen verzorgen. Aanbieders van educatie-opleidingen,

waaronder roc's, kunnen zich positief onderscheiden op onder meer prijs en kwaliteit.

Bijlage Concept Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap houdende regels voor het verhogen van de kwaliteit van het middelbaar beroepsonderwijs (Regeling kwaliteitsafspraken mbo)

Artikel 1.7 Verantwoordingsplicht

De leden van de VVD vragen naar het verschil tussen «bekostiging» en «subsidie», in het bijzonder naar het gevolg van de toepassing van het subsidierecht op de aanvullende bekostiging.

Er is geen juridisch verschil tussen «bekostiging» en «subsidie». De term «subsidie» is het meest gebruikelijk, omdat in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) voor deze term is gekozen. In het onderwijsrecht is de term bekostiging echter ook ingeburgerd. Deze term komt dan ook terug in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Op grond van artikel 4:21, vierde lid, van de Awb zijn de subsidieregels van overeenkomstige toepassing op de bekostiging van het onderwijs en onderzoek. Aangezien zowel de WEB als de Awb van toepassing zijn, zijn de termen «bekostiging» en «subsidie» in de Regeling kwaliteitsafspraken mbo naast elkaar gebruikt.

In de specifieke regels van de WEB is op bepaalde punten wel afgeweken van de algemene regels van de Awb. Zo is de algemene procedure van aanvraag, verlening en vaststelling van subsidies voor instellingen eenvoudiger. Aangezien artikel 2.2.3, tweede lid, van de WEB de grondslag voor de Regeling kwaliteitsafspraken mbo is, is ook de systematiek van de WEB gevolgd. De in dit geval geldende subsidievoorwaarden zijn in de regeling zelf opgenomen.

Het onderscheid heeft geen gevolgen voor het eventueel niet-nakomen van afspraken.